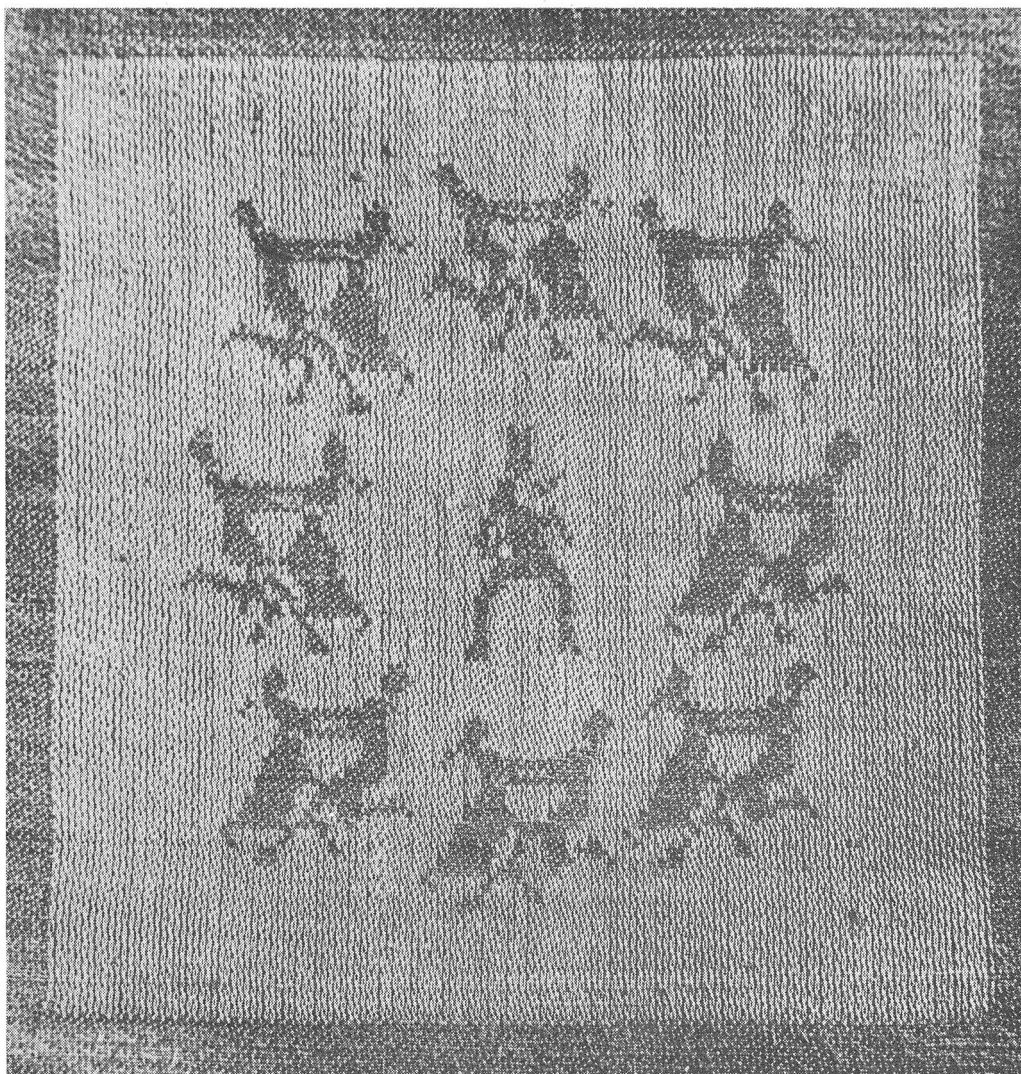

Hanebo-Tul

1966

Utgiven av Hanebo hembygdsförening

Hanebo-Jul

1966

Se, jag bårdar Eder stor glädje

Av Lars-Olov Almgren.

Julen är för oss alla glädjens högtid. När vi var små, tindrade våra ögon bara någon nämnde ordet julafton. Hela advent var det fullt av hemlighetsfulla och lockande paket i alla möjliga skåp och lådor. Tissel och tassell i alla vrår med hemligheter, som man inte fick höra. För att inte tala om hur festligt det var, när mor hade klätt julgranen, så att den stod där i all sin prakt, när man vaknade på julaftonsmorgonen. Vilken spänning och glädje upplevde man inte denna outhärdligt långa dag, innan kulmen nåddes med julklappsutdelningen. Säkert var inte klapparna på långt när så värdefulla i pengar räknat som nu, men glädjen står sällan i proportion till priset. Det kan hända, att vi rentav var gladare över våra julklappar än nutida barn.

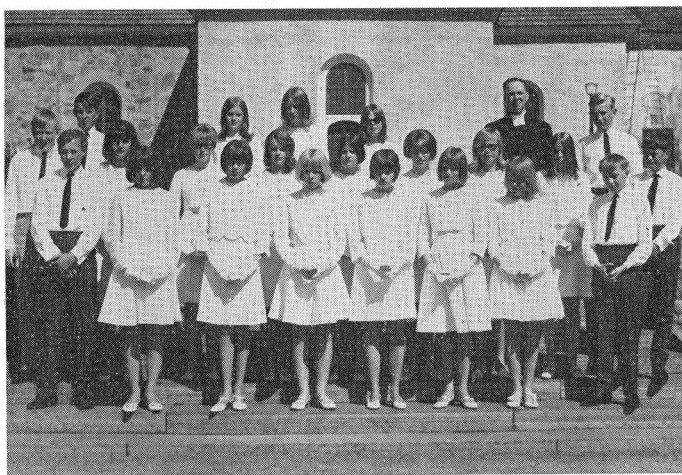
När man blir större, upplever man givandets glädje vid julen. Fastän man inte var så stor själv, upptäckte man hur roligt det är att hitta på överraskningar till småsyskonen. Med åren blir väl den glädjen allt större. Julaftonens spänning gäller mer och mer, hur glada mor och far och syskonen skall bli åt klapparna, som kostat så mycket grubbel och sparade slantar.

Men både barn och vuxna kan få uppleva, hur den stora glädjen på julaftonen störs. Det behövs så litet. Ett ovänligt ord, avundsjuke mot den som fått en särskilt fin julklapp, besvikelsen över att mottagaren inte uppskattade överraskningen. Hur många föräldrar har inte fått påminna sina barn till och med på julaftonen att

vara snälla. Och då har far och mor grubblat över att barn är så otacksamma. De har tänkt på allt de offrat för att kunna uppfylla barnens önskedrömmar, och så har de frågat: Vad får vi för tack? Kiv och gnäll, avund och missunnsamhet. Kanske har de också konstaterat, hur litet all joridsk glädje är värd, hur kort dess nöjen varar.

"Se, jag bårdar eder en stor glädje". Det är ängelns ord till herdarna i julnatten. De fick ta emot budet om den stora gåva, som Gud skänkt oss människor. Jesus Kristus kom till oss för att ge oss glädje. När vi ger varann julklappar, så är det för att påminna om att julens stora gåva är Jesus Kristus. Därför blir det aldrig en riktig jul för oss, om vi inte kommer till julottan och lyssnar till de välbekanta orden om hur Jesus föddes bland oss i enkelhet och fattigdom. Det är ju det underliga, att Guds egen Son kunde födas inte bara som en vanlig människa utan till och med i ett stall bland djuren.

Men det är julbudskapet, att Gud genom sin Son har kommit till oss för att dela våra villkor. Han skulle dela våra sorger. Han skulle visa oss, att Gud älskar oss människor, att han inte är likgiltig för oss, sina skapade varelser. Jesu födelse vid julen skulle ge oss en Fader i himmelen och en broder i Jesus Kristus. Men glädjen över vad Gud gör i Betlehem i julnatten får sin fullkomning i glädjen och tacksamheten över vad Herren Jesus gör för oss på Golgata kulle. Där visar det sig, att han var sänd för att rädda oss från ett liv i synd och

1966 års konfirmander.

Ge-Foto

1966 års konfirmander.

Ge-Foto

1926 års konfirmander.

Foto: P. Norberg

1916 års konfirmander

Ge-Foto

fruktan, i mörker och dödsskugga, till ett liv i ljus och glädje, med hopp och förtröstan.

Att den jordiska glädjen snabbt försvinner, det upplever vi alla. Det har vi många tecken på. Det är långt allvarigare företeelser än att barnen kan kivas på själva julafton. Under det snart gångna året har många hem mist någon, som tagits från sina kära. I andra familjer har olycka eller sjukdom gästade och stört glädjen. Oenighet mellan makar eller mellan föräldrar och barn har slagit hem i spillror. Mången frågar sig, om man verkligen kan uppleva riktig glädje, sådan, som inte tas ifrån en.

"Se, jag bårdar eder en stor glädje". Prästen, som lever mitt ibland sina församlingsbor, vill gärna med dem dela både glädjeämnen och sorger. Genom sina besök i hemmen lär han känna de människor, som anförtratts honom. När han då kommer, ville han först och sist vara en

enkel budbärare om den stora glädje, som förkunnades den första julnatten. Liksom himmelen då öppnades, så att skenet därifrån lyste ned över människorna i den mörka natten, så ville prästen genom sin tjänst låta en stråle av hopp och glädje från himmelen falla in i hemmen i församlingen. Han är inte själv ljuset, men han bär det med sig i Bibeln, som han läser för var och en som vill lyssna, och i Sakramenten, Dop och Nattvard, som han erbjuder de små och de gamla och sjuka vid sina hembesök.

Julglädje ville jag med dessa enkla rader få tillönska Er alla Hanebo-bor, både här hemma och längre bort bo-satta, denna julhelg. All glädje, som delas, fördubblas. Därför är det också min önskan, att allas vår julglädje skall mångdubblas genom att vi delar den, när vi samlas till julens gudstjänster i vår vackra församlingskyrka och ute i byarna.

Naturen - bygden - traditionen

Några reflektioner över tillkomsten av Hanebo församlingshem.

Av Ernst Ponten.

När man reser genom det svenska landskapet, fångas man av dess rikedom på nyanser. Hälsingland, Dalarna, Värmland, Ångermanland, fjällvärlden, västkusten, Skåne – hur olika äro ej dessa bygder till karaktär och skönhet. Olikheten består ej endast i naturintrycket. Den betingas till väsentlig del av människans närvaro i naturen. Under århundraden, ja, årtusenden har hon ingripit genom odling, bebyggelse och kommunikationer. Hon har gestaltat och format en bygd med ett eget ansikte. Hon har odlat jorden, byggt hem, kyrkor, skolor, byggnader för hantverk och näringsliv, för social och administrativ verksamhet. Naturlandskapet har blivit en bygd. Men varje bygd har sin särprägel, sina kulturtraditioner, ett genom generationer nedärvt sätt att gestalta livets funktioner och inordna dem i naturen. Särskilt blir detta märkbart ifråga om sättet att bygga gårdarna och placera dem i miljön.

Vi hälsingar ha skäl att vara stolta över vår hembygd. Vi upplever den som ett samspel naturen och människans kulturskapande gärning. Byn och bygden ligger samlad kring sjön, älven eller den öppna dalen. I mjuka svepande linjer går terränegn fram och bakom stå de mörkt blånande bergen. I denna natur har bygden växt fram med välodlade marker och en förnäm byggnadskultur med av ålder timrade gårdar för bostad och gårdens olika funktioner. Vi möter en byggnadsstil, som vi beundra. Den är både enkel och storvulen. Det är viktigt att värna om vår fina bygdekultur. Men det är också en uppgift att berika den genom att skapa nytt på traditionens grund.

Vid planerandet av församlingshemmet i Hanebo framstod uppgiften att få ett samspel mellan de tre faktorerna: naturen, bygden, traditionen.

Församlingshemmet borde smälta samman med det stycke hälsingenatur, som omger kyrktrakten: Kyrkbytjärnen, Hårgåsen, Bergviken med bergkransen bakom, samt mot väster kyrkogården och den gamla åkerbruksbygden. Här behövdes en byggnad, som ej var dominerande och anspråksfull utan enkel och lugn, ödmjukt infogad i naturmiljön. Valet av material var också en anknytning till naturen. De gamla furorna från prästskogarna, som tagit god tid på sig för att växa ut till resliga kärnfulla träd, 125 – 150 år eller mera, blevo material till byggnadsstommen. Stockar täljdes, knutades och upptimrades för hand. Ett parti grova furustockar på 25 – 30 tum skänktes av Kilafors Trävaru AB

Församlingshemmet.

Foto: E. Pontén

och sågades i en ramsåg till breda golvbräder. Disponenten Gunnar Rehn i Bergby bidrog med ett värdefullt parti kvistrena golvplankor. Golven lades in i kilform på gammalt vis. De breda golvbräderna tala till oss om naturens mäktighet och skaparkraft men påminna också om traditionen från våra hälsingegårdar, där man av ålder brukat golvtiljor av imponerande dimensioner.

En timmerstock är oböjlig och fast. Den tillåter ej experiment och variationer. Böjer man sig under dess stränga form och täljer samman stock vid stock, skall man i gengäld få rik belöning. Inom den färdiga timmerstommen med golv och träinredning av friskt furuvirke upplever man trygghet och hemkänsla. Man är omsluten och värmd av vad hälsingeskogarna skapat. Allt detta må klinga romantiskt. Men jag frågar: behöver inte vi nutidsmänniskor i vår tillvaro av förkonstling, jäkt och ytlighet uppleva något av äkta romantik genom att vända åter till det ursprungliga och äkta i samklang med naturens gåva?

Nu gällde det vidare att foga in församlingshemmet så att det smälte in i bygden. Här var intet stationssamhälle, ingen tätort. Här var ett stycke av den gamla bondebygden. Vi hade kvar en återstod av den gamla Kyrkbyn: en åldrig solbränd timmerbyggnad och ett gårdstun med utsikt över tjärnen och bergen. Det passade ej att här uppföra en modern byggnad i ett för bygden främmande material och byggnadsstil. Här borde

Bygd i omvandling

Av Erik Severin

Ett gammalt kulturlandskap males sönder av den moderna teknikens framfart. Många exempel finnes på verkningarna av denna process.

Nya vägar och genomförda vattenregleringar påverkar hela landskapsbilden. Odlad jord återföres numera till skogsbärande marker. Även kommunikationerna förändrar det landskap man vande sig vid för tre eller fyra årtionde sedan. Förbindelserna mellan byarna påverkas av motorismens framsteg och en tidigare isolering brytes genom nya vägförbindelser.

Hanebo-Segersta utgör inget undantag i detta avseende utan följer det samhällsmönster som är genomgående för svensk landsbygd i dag. Byarna utglesas och centralorten expanderar.

Den som med jämna mellanrum botaniserar i hembygden märker resultaten av föränderlighetens vind. Många gånger rör det sig endast om små förändringar, men ofta är det omvälvningar.

Stationshuset i Landafors har bommats igen. Det var barndomens utpost mot en okänd värld. Godståg i en oändlig ström fraktade virke från uppfordringsverket till Hammarby sulfittfabrik och höjde därmed arbetstempot över en annars rätt stilla bygd. Resenärerna var tunn-sädda, men alltid fanns det någon som hade ärende till stan eller reste ut i världen bortom sockengränserna.

Stationen blev under helgdagskvällar både träffpunkt och värmestuga för ungdomen. Sista tåget för dagen av-vaktades innan var och en gick hem till sitt. Annars hände det inte mycket under dessa kvällar. Man träffades och pratade eller också tittade man bara på stinsens eleganta avgångssignal ett i hög grad oskyldigt och billigt nöje.

Det igenbommade stationshuset har sett många unga resa bort från bygden, resor till Bergslagens bruk, till Stockholm och ibland till Göteborg för vidare färd till USA. Somliga vände åter, men andra stannade kvar i sin nya hemvist.

Det finns ingen anledning till vemod inför vad som sker. Ännu ligger rälsen kvar och tågen går mellan Kilafors och Söderhamn. Men en dag kommer trafikleden att helt indragas. Rälsen rives upp och bygden förlorar en trafikens pulsåder.

Strömmen i Ljusnan vid Landa byggs ut hårdare än hittills. Få protesterar mot förstörelsen av en vacker fors. Vi har alla behov av elström och modern teknik kräver

Utsikt från Hemåsen mot Borgberget, Segersta kyrka och Bergviken.

Foto: Å. Rhedin

att allt flera vattenfall – större lika väl som mindre – tämjес för att leverera all den energi som vår tid slukar.

Norrlands många vattenfall byggs ut. Ibland uppstår det sår i naturen, men ofta inplaceras kraftverket och dammen på ett acceptabelt sätt i landskapet. Om någon skulle våga höja sin röst emot denna förstörelse betraktas han som efterbliven. Ingen vill inräknas i denna kategori och därför finns ingen högröstad kritik inför den pågående omvandlingsprocessen. Alla accepterar vad som sker. Dock icke vännen Albert Viksten i Färila.

Ytterligare en förändring sker i landskapsbilden. För många blir det trist om inte älven längre går full med timmer varje sommar och där klumparnas rasslande ingång i hembygdens melodi. Långa lastbilssläp på landsvägen förmår inte skapa samma stämning, men det nya transportsättet är ekonomiskt och rationellt och inför detta faktum får vi kapitulera.

Den del av kommunen som före sammanslagningen var Hanebo är även utsatt för förändringens hårda lag. Bebyggelsen på de gamla finnskogarna tynar bort. Snart är endast resterna kvar. Skogens arbetare bor numera i tätorter och färdas med bil till arbetsplatsen.

Tätorten Kilafors expanderar till en modern samhälls-

bildning. Den växande motorismen har skänkt orten en ny industri för tillverkning av släpvagnar och lastbilsflak. Damernas starka intresse för stickning av vantar och tröjor möjliggör för Kilafors Ullspinneri att utvecklas till ett modernt företag i ullgarnsbranschen. Traditionen slår stundom igenom i det nya. I vardande befinner sig Norrlandssportens fritidsområde med möjligheter till sport och friluftsliv för turistströmmen från bland annat Gästrikland.

Den pågående omvandlingen är väl både önskvärd och nödvändig. Den bör stimulera och inte motarbetas därför att ett högmekaniserat jord- och skogsbruk inte längre ger utkomst till alla utan många tvingas att söka sin bärning inom andra yrken. Många blir kvar i hemorten om det skapas nya arbetstillfällen där. Hanebo är på väg att lyckas i detta avseende. En ny optimismen ersätter en våg av tidigare resignation. Bara detta brukar innebära att halva slaget är vunnet.

När ett gammalt landskap radikalt stöps om måste vi inse vårt ansvar. Vi måste bevara åtminstone en bild av det som försvinner, så att kommande generationer kan se hur utvecklingen skridit fram.

Vi kan rädda mycket genom att bygga ut våra hembygdsgårdar till levande sockenmuséer. Huvudsaken är inte att maganisera mängder med föremål, utan snarare att exponera ett begränsat antal på ett sådant sätt att förändringarna kan följas bakåt i tiden. Föremålen skall katalogiseras med angivande av ursprungsort, ålder, användningssätt etc.

Hittills har vi alltför mycket varit gripna av en samlarvurm som närmast tagit sig uttryck i en strävan att kritiklöst samla föremål. Systematisering och kataloger har kommit i andra hand. Mycket av den mening som ligger bakom hembygdsgårdarnas arbete går därmed förlorad.

Ting och miljöer på väg att försvinna bör fotograferas. Det kan vara skogstorp, byvägar, hagmarker, gårdsgårdar och mycket annat. Till hembygdsgårdarnas samlingar införlivas handlingar och aktstycken som annars lätt förintas. De har mycket att berätta om socknens ekonomiska och politiska liv. Amerikabreven är även dokument värda att bevara. Fornminnen inventeras och utmärkes. Grävskoporna kan annars en dag sluka både forngravar och andra stensättningar. Ett gammalt kulturlandskap kommer ofta i kläm inför nya framväxande bostads- och industriområden.

Vi är numera ett bilburet folk och förflyttar oss vida kring. Det utgör värdefull reklam för en bygd att genom anslag och vägvisare markera olika sevärdheter och därmed dra uppmärksamheten till sig.

Hembygdsarbetet måste ges en mera praktisk inriktning än hittills. Det är något av bygden och dess natur,

TANKAR

*I minnennas bok man bläddrar ibland
och tänker på tider som varit
då söker sig tanken till Hälsingland
till Hanebobygden där vaggan stod
där man lärde sig tala och läsa
dit vandrar man ofta i tankens värld
till bergen och sjöarna, skogens träd
Där finns det något som annanstans
ej finns för övrigt på jorden
det är minnen från barndomstid
som etsats sig kvar för ens inre syn
Man kan se kyrkan, man kan se byn
man kan se stenen och nicka glatt
det är ju stenen där förr man satt
och täljde med kniv en båt av bark
från tallen som stod invid vägen
Nu är tallen borta men stenen är kvar
som ett monument från den tiden
då jag var hemma hos Mor och Far
och ej kände till oron i världen*

Ivar Forsberg

kultur och vardagsgärning, som skall bevaras till kommande generationer.

Inom Hanebo-Segersta finns fornminnen som borde restaureras i den mån de kan återställas. I annat fall skall de utmärkas genom minnestavlor. Så bör t. ex. resterna av försvarsborgen på Borgberget i Landa med anor sedan 1400-talet restaureras. Det är möjligt att med hjälp av arkivens ritningar ange hur den en gång såg ut. Sannolikt kan visst bidrag erhållas från Arbetsmarknadsstyrelsen för sådana arbetsprojekt.

Även andra fornminnen bör göras till föremål för en restaurering eller på något sätt utmärkas.

Allt kostar pengar, men samhället borde ha råd till en dylik satsning. Skyddet av naturen och praktisk hembygdsvård skall om samhället i utvecklingens välsignade namn rumstera om vara en gemensam angelägenhet. Det får inte vara bara en angelägenhet för entusiastiska idealister, utan både stat och kommun tvingas taga ekonomiska konsekvenser i detta avseende. Vi får inte stå likgiltiga inför denna kulturfråga.

”Moderkyrkorätten”

Av John V. Bjurkvist

Några säkra bevis för vilken av kyrkorna i Segersta och Hanebo är den äldsta finns inte. Av gammalt har Segersta alltid ansetts vara moderförsamling, och bör väl få anses så även nu, och Hanebo ”annexa” till denna. Därmed har det också alltid ansetts att Segersta kyrka funnits tidigare än templet i Hanebo, den till areal och folkmängd betydligt större annexförsamlingen. Vid den senaste restaureringen av Hanebo kyrka gjordes dock iakttagelser, som visar att även denna är mycket gammal.

Men några fasta årtal för kyrkobyggandet i ”Hanbo” och ”Särsta” har vi inte tillgång till. Vad man med säkerhet vet är att den första kyrkan i Skog, ”Berviks kapell” kallad, invigdes av Olof den vise 1324. Han var ärkebiskop och förrättade invigningen av det lilla templet, som uppförts på mark nära Bergviken som ägdes av Hanebo-bönder. Att dessa redan då sedan länge hade en egen kyrka får anses som självklart.

I den av påven Clemens V anbefallda så kallade ”sex-årgården” 1314, uppräknades inom Bollnäs ”prostadöme” även Segersta med annex. Under århundranden har Segertsa räknats som moderförsamling åt Hanebo, även trots att Hanebo genom befolkningsökningen och genom att flera byar, Acktjärä, Hårga, Böle och Granbo, överfördes dit, så småningom blev betydligt större. Idag ägnar väl knappast någon en tanke åt vilken församling som är den äldsta? Och det har väl numera också endast ur kuriosasynpunkt någon betydelse. Någon debatt om vilken som är ”moder” har under nära ett och ett halft sekel inte förts. I den moderna storkommunens namn är båda socknarna såta vänner.

Tidvis har det dock förekommit ”stridigheter”, allvarliga och heta debatter om moderkyrkorättens hemort och ursprung. Fram till 1715 gick allt i ”det gamla” men då flyttade kyrkoherden i Segersta, Jonas Phragmenius till Hanebo, som under tidernas lopp ”överflyglat” Segersta i folkmängd. Några anspråk på att Hanebo för den skull borde anses som moderförsamling gjordes inte, och provpredikningar och val skulle som förr hållas i Segersta.

Genom en tillfällighet uppstod en strid som i första omgången kom att räcka ett par decennier. I domkapitlets brev av den 17 januari 1776 angående val av kyrkoherde efter kyrkoherde Hällberg, anbefalldes att detta skulle ske i Hanebo kyrka, ”som är moderkyrka till Segersta”. Sockenmännen i Segersta insände omgående

Gamla bron över Ljusnan.

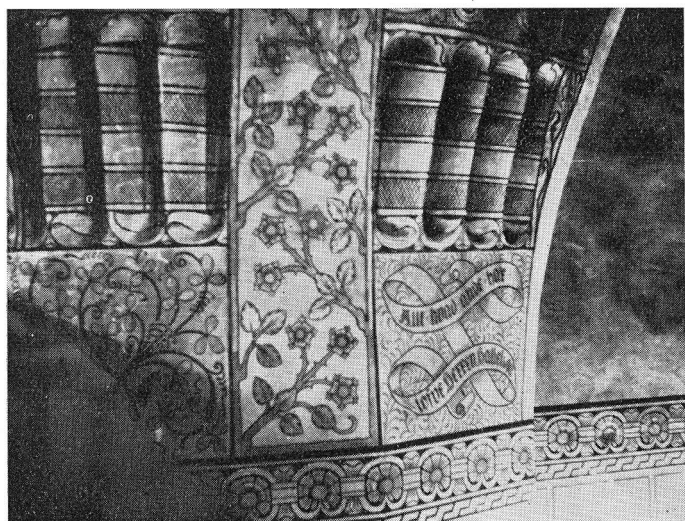
Foto: R. Blomgren

en skrivelse till domkapitlet som svar; i denna begärdes att deras kyrka alltjämt måtte få hållas vid sin gamla moderrätt osv. och att valen skulle hållas i Segersta.

Båda församlingarna anförde i ärendet besvär hos kungl. maj:t och ordningen återställdes i det sändebrev som därigenom utskickades. Där bestämdes att ”den gamla ordningen skulle bestå, att Segersta församling var moderförsamling och att prov och val skulle förrättas där”. Men därmed var striden inte slut.

När pastoratet ånyå skulle ha kyrkoherdeval, och prov och val utlystes till Segersta kyrka, klagade Hanebo sockenmän. Som skäl att frångå traditionen anfördes; ”att deras kyrka nyligen blivit betydligt utvidgad, att deras socken utvidgats med fyra byar från Segersta, att kyrkoherden sedan femtio år tillbaks var bosatt i Hanebo och att de ensamma svarat för prästgården därstädes, att kyrkan i Segersta vore för liten även för dess invånare och att sockenmännen där ej mäktat förändra kyrkan i enlighet med långt tidigare fastställda planer och att de, i anseende på deras sockens vidsträcktighet skulle få lång väg till både prov och val, då därmed segerstaborna i intet fall skulle betungas därmed om de gingo till Hanebo”.

Skrivelsen skickades till Segersta för remiss och föranledde givetivs ett bemötande, författat av sockenskri-

Gamla målningar i Hanebo kyrka före senaste restaureringen.

Foto: V. Johnson

vare Olof Drake och underskrivet av Nils Gustafsson i Djupa och Lars Jonsson i Gäversta. Bland annat anfördes "att Segersta i långt mer än 480 år varit Hanebo moderkyrka, utan också en i detta land ansedd församling, är även bevisligt, av de här i forna tider hållna biskopsting, såsom och av den 1302 här av ärkebiskopen Nicolais Allonis fällda dom rörande uppbyggandet av Skogs kyrka, då ock Hanebo sockenmän såsom annexboer vore närvarande. . ."

I skrivelsen påtalades också att "pastorerna vid 427 år härstädes bött, pastorers och andra ämbetsmän sätesgärdar kunna inrättas och flyttas efter överenskommelse och bekvämlighet, men varken vinnes eller förloras något därmed av den enes eller den andres naturlige eller urgamla värdighet, socknen blir ändå socken, stad blir stad och moderkyrka moderkyrka. Vidare framhåller segerstaborna: "Det som aldrig är kan aldrig bli unga, ej heller dottern sin mors moder, evad hon i övrigt skulle vinna de största förmåner.

De fortsatte bland annat: "Är det inte mer för ålderdom och anständig kristen ordning överensstämmande, att den gamla annexan infinner sig vid sin moderkyrka, än att den gamla moderförsamlingen bliver sin annexas annexa? Beträffande att kyrkoherden i femtio år bött i Hanebo, replikerades" "då det som i framlidne prostens herr mag. Phragmenius tid, både pastor och komminister bodde i Segersta och ingen i Hanebo, som likväl var större och folkrikare, var billigt att den flyttade som bäst löntes och mesta arbetet tillkom. Detta skedde med högvederbörligt tillstånd och båda församlingarnas samtycke".

Domkapitlets svar på skrivelserna blev att någon anledning till ändring av det gamla inte kunde finnas. Det blev alltså seger för Segerstaborna, men glädjen blev inte

långvarig, redan 1887 – alltså två år senare – installerades kyrkoherde Sjöström av häradsprosten, kyrkoherden i Norrala Anders Forslöv, i Hanebo kyrka. En ny skrivelse avfattades och man fordrade att kyrkoherden på prostens Forslövs bekostnad skulle installeras även i Segersta kyrka.

Prosten Forslöv svarade för sig och anförde bland annat att Hanebo kyrka var större och bekvämare, att det var besvärligt att på morgonen fara till Segersta för den dåliga vägens skull och att det var dyrt för introducentus, som bodde i Hanebo.

Fem år senare var det aktuellt med kyrkoherdeval igen i pastoratet. Nu ingick Hanebo sockenmän till domkapitlet med enahanda begäran som förra gången, att installationen skulle göras i Hanebo kyrka. Denna gång ansågs inte förordningen av 1739 utgöra något hinder för bifall från domkapitlets sida. Dock skulle "Segersta kyrka alltid anses för moderkyrka, vilket den även av ålder varit".

Segerstaborna klagade igen och åberopade kungl. maj:ts förordning från 1739 och domkapitlets egna resolutionen från 1776 och 1785, men med negativt resultat. Inte heller hos kungl. maj:t lyckades det bättre, dess utslag lyder:

Kungl. Maj:ts utslag uppå de besvär Bonden Jacob Danielsson i Djupa, å samtliga Segerstads Församlings innevänares vägnar, däröfver i underdånighet anført, at uppå Hanebo Sockenmäns anhållan, den Contracts Prosten Magister Anders Adolph Grundén med tillstyrkande beledsat, Dom-Capitlet uti Upsala, icke allenast, utan att Segerstads Sockenmän däröver blivit hörda, genom taget beslut av den 3 april förledet år förordas, att som Hanebo Annexe Kyrka genom nybyggnad i sednare tider blivit mycket utvidgad, men Segerstads Moder Kyrka deremot vore alt för trång för bägge Församlingarnas sammankomster, så borde ock, såsom för bägge Församlingarna bekvämlighet, därefter alle provpredikningar och Val – förrättningar i Hanebo Annexe Kyrkan förrättas, dock så att Segerstad alltid anses såsom Moder Kyrka, såsom den av ålder varit:

Om verkställigheten af hvilket beslut Dom – Capitlet den 5 i samma månad Prosten Grundén förständigat, utan ock derefter genom Utslag af den 31 påföljande Maji förklarar sig, oaktat Segerstads Sockne Mäns derom anmälte begäran, icke kunna uti ofvanberörde nyligen tagne författning göra någon ändring; deruti klaganden af anförde skäl om ändring i underdånighet anhållit; hvaröfver Dom-Capitlet blifvit hörde och med underdånigt utlåtande inkommit, samt Prosten Grundén tillika med Hanebo Sockne Män i underdånighet sig förklarar: Gifvet Stockholms Slott den 6 juni 1794".

"Kongl. Maj:t har i Nåder låtit sig föredraga dessa

underdåniga Besvär, dem Kongl. Maj:t, oaktat de till Dess Justitie Revisions Expedition för sent inkommit, likväl i Nåder tillåtit få upptagas; och ehuru, då Kongl. Maj:ts förordningen om Presteval af den 5 juni 1739 uttryckligen föreskriver, at Profprädikningar och Val-förrättningar vid sig yppade Ledigheter böra uti Moderkyrkan verkställas, samt Dom-Capitlets öfverklagande åtgärd till sin verkan uphäfver, hvad genom laga kraft under Resolutioner af den 28 februari 1776 och 13 juni 1785 Dom-Capitlet sedan derom stadgat, att desse förrättningar uti Seegrstad såsom Moderkyrka skulle för sig gå, Kongl. Maj:t altså finner, det Dom-Capitlet icke hade bort, som likväl nu skedt, utan föregående underdånig anmälsans hos Gongl. Maj:t meddela sitt öfverklagande af beslut den 3 april förledet år; dock som målet nu kommit til Kongl. Maj:t och uti underdånige förklaringen, Hanebo Socknemän hos Kongl. Maj:t anhållit, samt Dom-Capitlet uti det afgifne utlåtandet underdånigt hemställt om icke ofvannämnde förrättningar i Hanebo Kyrka finge hädanefter verkställas;

Grunden till 1739 års Kongl. Författning i detta ämne är jämväl egentligen den, at Moderkyrko Församligarna gemenligen äro störste och folkrikaste, deras Kyrkor följaktligen derefter afpassade, och således det mäst beqvämlige, at deruti hålla Profpredikningar och Val-förrättningar: samt de särskilda omständigheter därvid sig förete, at med Kongl. Maj:ts Nådiga tillåtelse genom Resolutioner af den 31 julii 1776 och 29 Julii 1777 en ansenlig del av Hemman i Segerstad blifvit lagda till Hanebo Socken och efter handlingarna för Segerstads Socken icke består af mera än Fyratio Bönder samt dess Kyrka icke kan rymma mera än Två hundra åttatio personer, då deremot Hanebo Socken utgöres af Ett hundra Fyratio Bönder och dess Kyrka i sednare tider utvidgad, kan fullkomligen rymma Ett Tusende personer, hvaraf sålunda följer, at Hanebo Kyrka för det närvarande til sådana förrättningar, som ofvannämde äro, mäst tjänlig är; vill ock Kongl. Maj:t härmedels i Nåder tillåta, at Profprädikningar och Presterval måge hädanefter och tills vidare, samt til dess andre omständigheter annorlunda kunna föranleda, få hållas uti Hanebo Annexe Kyrka: Segerstads Församling härigenom likväl icke betagne sine Moder Kyrko Rättigheter, utan de förbehållne".

Efter detta väldiga i nåder gjorda "Konungsliga" tillrättavisande gick många år utan någon tvist. Dock försökte Segersta en gång ytterligare att återvinna moderkyrkorätten. Det var 1811, då den nuvarande kyrkan blifvit klar, som man försökte att få prov och val förlagda dit. Genom framställning till domkapitlet försökte man att återfå den ordning som rådde före 1715, dock utan att någon ändring kom till stånd.

Hanebo-Skogs lokalavdelning av Svenska Naturskyddsföreningen

Ur föreningens verksamhet må följande nämnas:

Två givande exkursioner ha företagits. Den första, som gällde Kyrkbytjärnen, företogs en tidig, solig majmorgon – det var den 19 maj. Ett stort antal deltagare hade samlats för att beskåda fågellivet i tjärnen, som blifvit en allt mer uppskattad fågelsjö. Under vårveckorna är den dessutom en omtyckt rastplats för flyttfåglar på väg till sina häckningsplatser långt i norr. Vidare besökte vi den lilla idylliska Misstjärnen. Tyvärr håller den på att förstöras därigenom att den blifvit en avstjälpningsplats för jordmassor, sten och avskräde, t. o. m. gamla bilvrak. Det bör med det snaraste förbjudas. Avstjälpningsområdet växer allt längre ut i vattnet. Det är stor skada att förstöra en så fin miljö med intressant fågel- och växtliv.

Den andra utflykten företogs söndagen före midsommar och hade till mål Lindefallet i Enånger, en reliktkokal från varmare vegetationsperioder. Här finns landskapets ståtligaste samling av gamla lindar. Över den hundraåriga granskogen lyfta de gamla lindarna – ett 40-tal till antalet – skyhögt sina kronor. Grova almar och lönnar äro insprängda här och var. Marken utgöres av en yppig lundvegetation med många fina arter; rosenstry, myskmadra, trolldruva, skogssallat, vårärt, ormbunkar i yppiga bestånd. Även skogsfrun, den mystiska och svårfunna orkidén lär gömma sig i lindarnas hägn. Vi hade ingen anledning söka den, ty den blommar först i början av augusti. Från Lindefallet flyttade vi oss till en helt annan naturmiljö, till havsstarnden vid Snäckharet. Här möter oss ett stycke orörd natur. En tallhed, glest bevuxen med åldriga tallar sluttar sakta ned mot havsstranden. Mellan tallstammarna breder sig ett vackert färgskimrande mosstäckte över klapperstenarna. Nedanför en bred sandstrand i mjuk båglinje, och där utanför havet, sommarblått. Det var ljuvligt med ett bad i det varma vattnet och en vederkvickande vilostund.

I slutet av maj, den 27/5, hade vi en offentlig naturvårdsafton i sockenstugan under god tillslutning. Bröderna Bergqvist underhöllo med allmogemusik och intendenten Rune Bollvik talade om, "I svenska marker" och förde oss med talande färgbilder till skilda delar av svensk natur med anknytning till naturvårdsuppgifter.

Medlemsskap i Naturskyddsföreningen kostar 15 kr. per år. För detta får man en fin årsskrift, värd mer än 15 kr. samt en intressant illustrerad tidskrift 6 gånger om året. Dessutom stöder man naturvårdens viktiga sak i vår tid.

Ernst Pontén.

Ett dubbelbröllopp i Segersta 1709

Av Sigvard Bodin

Ljusnan vid Värne vad.

Teckning av A. Adolfsson

På insidan av locket till en gammal kista ägd av Norr-ala Hembygdsförening har påträffats ett dokument innehållande en hyllningsdikt med anledning av en vigsel i Segersta prästgård år 1709. Hur handlingen kommit till Norr-ala har ej varit möjligt att utreda. Den är dock tillsammans med kistan skänkt till hembygdsföreningen av arvingar till en tidigare prästman i Norr-ala, som i sin tur enligt uppgift inropat den på auktion i byn Solberg. Nedan återges den fullständiga texten på handlingen. På ett par ställen har papperet skadats, vilket medfört viss textförlust. Handlingen är tryckt i Uppsala hos Johan Henric Werner, "Kongl Maytz och Acad Booktryckare".

Astrilds Seger
erhållen thå

Rector Scholae uti Hudikswald Ährewördige och Höglärde Herren Mag Jonas Phragmenius med Jungfrun Ähreborna och Dygdbeprydda Jf Margareta Isaea samt Pastor wid Helsinge Regementet Ährewördige och Högwällärde Herren Herr Lars Ekeberg och Jungfrun Ähreborna och Dygderika Jf Catharina Isaea slöto tilsamman ett oryggeligt ächta förbund hilket skiedde uti Segerstad Prästegård och Helsingeland den 28 Decemb Åhr 1709 och i korthet beskrefwen af P I.

Fast Martis krigand' hand med grymma fru Bellona
i nordska werldens dehl med krig och blodig strid
tyks wilja icke en i land och städer skona
och nästan intet rum gie någon roo och frid.

Och fast den ädla frid i feigd är såledz wända
hwar öfwer Swea-Land ett ängzligt hierta bär;
(Gudh gifwe thet dock till vår högsta wälfärd länder)
Dock hörs ett annat krig som roligt, fridsamt är.
I thetta kriget som iag nu will här omnämna
sielf Astrild fächta mon i fäldet som en man;
Och plägar aldrig han sin fiend gärna lämna
för än han honom satt i boijor och band.
Här brukas hwarken krut, lod, wärjor eller bilar
i thetta krig behöfz ey något slikt gewär;
Ty Astrild smider sielf uth skadelösa pilar
at ingen thera får af dödligt sår beswär.
Ther på går endast löst at två förr skilde hiertan
bli uthaf Astrilds skatt uptände til hwar an
och längtan efter thet at enslighetens smertan
må botas af en wän som dygden hysa kan.
Då liudes sådan' ord: mån iag i tig kan finna
den ensamhetens wee förtaga, lindra kan.
Jo, swarar ther emot then andre: Tu skalt winna
mot dygd en dygdig wän i mig för någon ann.
Och uti sådant mehr som dylikt monde wara
består nu Astrilds krig, dy kan ey annars skie
än at omsider han ju segren får erfara
och efter sådan strid sig hjertans glader tee.
Ett ögon skienligt prof här af, om man wil söka
oss Segerstad nu gier, uti vårt Helsingland.
Sij! Ther har Astrild snäll med kånstigt grepp förökat
på en dag dubbelt krig och dubbel segrand' hand.
Ther har han säger iag en härlig strid och seger
erhållet med beröm ity ett dubbelt Par
af ädla dygdens folk är fördt uti hans läger
dock sjunga segersång: En wän iag wunnit har.
Nu som I finnen ehr min syskon segersälla
så will af hiertat jag, af allan hug och siäl
till himlens höga Drott en trogen önskan fälla:
At I af segren ehr må niuta ewigt wäl.

Ehr glada heders dag min syskon at bepryda
med något tianligt thal har iag ock jämwäl tänkt;
Men Ah! min fiäder är i Ca---als flod ey sänkt
Dy kan ey tahlet mit å wiljan zirligt lyda.
Men fast min klena hand och mycket swåra tunga
min skyldighet ey kan tilfylest göra så
som hiertat önska wil och af mig fordra må
til Eder tjänst iag dock wil såledz glader siunga:

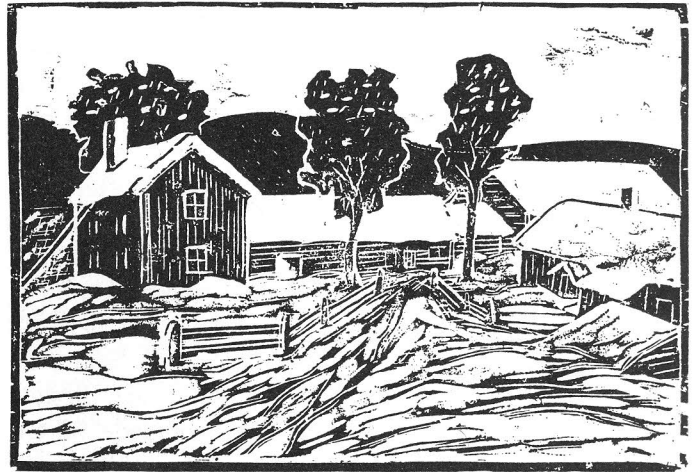
En haneboknekt med krigsmeriter

Av Edw. Johnsson

Svensk historia är ju berättelser om vårt folks växlande öden under gången tid. Bakom allt som har timat möter man alltid enskilda människor, vilka varit liksom redskap i ödets händer. I våra historiska läroböcker möta vi dock nästan alltid endast de stora och framstående gestalterna, mera sällan skymtar bilden av den enkla mannen eller den strävsamma odlaren av karg jord.

Det finns säkerligen mycken oskriven historia, som icke återfinnes i varken Odhners eller Grimbergs verk, men som levat på folkets läppar, historia som förtäljts vid den öppna spisens stockvedssken i kulna vinterkvällar av en minnesgod gråhårsfarbror för lyssnande unga. Detaljerna i berättelserna tåla kanske ej kritisk granskning, men mången gång kan man spåra ett verkligt underlag. Så får man tänka, när man lyssnar till berättelserna om soldaten nr 7 Runnsten, som var indelt soldat vid Helsinges Regementes Livkompani.

Kanske en och annan minns från historietimmarna i skolan, att kung Gustaf den tredje och nästan hela svenska flottan med 30.000 man av ryssarna voro instängda i Viborgska viken i sydöstra Finland år 1790. Flottan låg där under hela juni månad och väntade på gynnsamma

Rustens i Belse.

Träsnitt: O. Ericson

vindar för att kunna försöka slå sig ut genom den mycket starka ryska bevakningen, som bestod av sammankedjade slagskepp. På den svenska flottan funnos utom båtsmännen även landtrupper, däribland en avdelning från Helsinges regemente. Och här påträffa vi även vår Runn-

Tu purpur-skiönste bild Aurora!
sprid uth tin gyldne strimors glantz;
Två dubla hiertan sig uth kora
en bröllops ----- ächta krantz:
the bindas hop til ---- och wee;
Ah! Himmel them tin nåd bete ! !
Låt sorg och ängslan långt bort drifwas
ifrån thes nögda lefnads tiäl !
Hwad dygd har stiftat låt städz trifwas
tils dygden ser sit nöijes qwäl;
Och tå the fylt sit lefnads mått
gif them i himlen ewigt godt !

E. Isaeus

Det bör måhända sägas något om kontrahenterna, som hyllats så överväldigande på sin bröllopsdag i och med detta rimmade tal.

Systrarna Margareta och Catharina Isaea föddes i Segersta, där fadern Eric Isaeus var kyrkoherde sedan 1678. På den tiden bodde kyrkoherden i pastoratet i Segersta, medan komministern var bosatt i Hanebo. Isaeus' hustru

Margareta Gestrinia var dotter till företrädaren, kyrkoherde Peder Gestrinius.

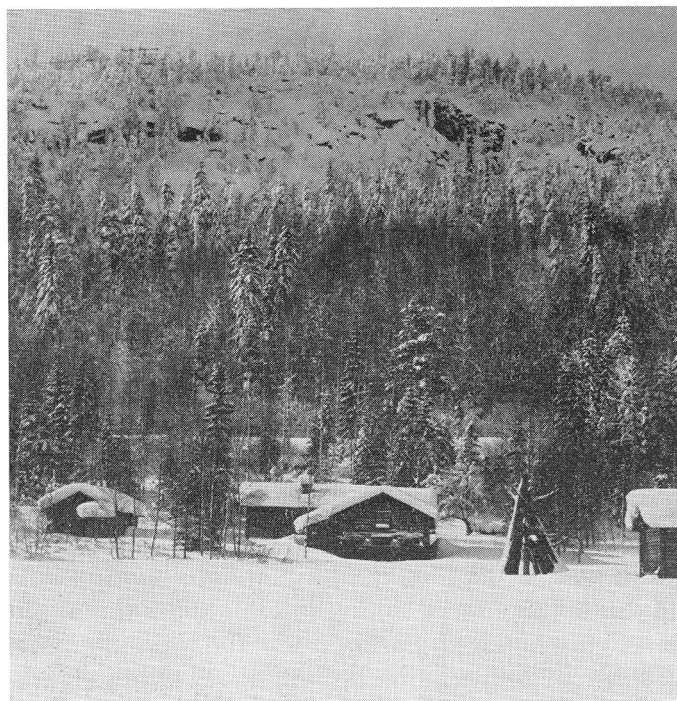
Jonas Phragmenius var prostson från Delsbo (född 1669) och var vid tiden för giftermålet rektor i Hudiksvall. Han hade tidigare varit gift med Barbara Krok. Till sammans 15 barn föddes i de båda äktenskapen. Sedan han avgått som rektor valdes han till kyrkoherde i Segersta, där han verkade åren 1713-1740.

Den andre brudgummen Lars Ekeberg var född i Skog, där fadern var kyrkoherde. Han tjänstgjorde själv en tid i Skog, men från 1735 finner vi honom som kyrkoherde i Söderala. Han beskrivs som en fridsam och rättrådig man. Han avled i Söderala 1743.

Den E Isaeus, som står underskriven, måste vara brudarnas bror Erik, eftersom det står talat om "mina syskon" i dikten. Denne man var född 1688 och höll på med sina präststudier vid tiden för detta bröllop. Han prästvigdes 1710 och tjänstgjorde sedan som predikant vid Hälsinge Regemente, som han följde till Norge vid Karl XII:s sista krig 1718. År 1722 blev han komminister i Delsbo, där han stannade till sin död 1766.

sten. Läget för svenskarna var förtvivlat. Kungen sökte dock genom gott föredöme hålla modet uppe bland sina bästmän och soldater. Ryske befälhavaren var så säker på sin seger, att han låtit inreda en särskild hytt på sitt amiralskepp, i vilken den svenske kungen som dyrbar fånge skulle föras till Petersburg och överlämnas till ryska kejsarinnan som present på hennes födelsedag. Stämningen bland de instängda svenskarna var minst sagt tryckt. En dag tog kungens förtvivlan överhand. Han tyckte, att ingen räddning kunde skönjas. Kapitulation och fångenskap skulle bli slutet på hans stolta planer, och det kunde han inte tänka sig att överleva. Då var det mera krigsmannamässigt att springa i luften med sitt amiralsfartyg. På skeppets däck stodo krutkaggar i beredskap. Här berättas, att kungen i sin till synes hopplösa belägenhet tog en brinnande lunta och lade den bredvid en krutkagge, på vilken han satte sig. Nu fick det oundvikliga ske. Men en soldat fick se den brinnande luntan och fattade vad som höll på att hända. Beslutamt sprang han fram och grep den brinnande luntan och kastade den över bord. Kungens liv var räddat och en katastrof avvärd.

Den vaksamme soldaten var Runnsten från Kilbyn. Skulle hanebosoldatens bravad, när han djärvt hindrade rikets enväldige monark att sprängas i luften, vara historiskt sann, så kan man nog påstå, att han på ett avgörande sätt ingrep i händelsernas vidare utveckling. För att göra en lång historia kort, så nöjer vi oss med att nämna, att svenska flottan genom en djärv och dramatisk manöver slog sig ut ur den Viborgska viken, även om det skedde med stor manspillan och en kännbar förlust av fartyg. Bland dem som överlevde den s. k. Vi-

Fäbstuga vid foten av Rönningsberget.

Foto: E. Sundström (Prisbelönt i fototävlan)

borgska gatloppet och följande strider var Runnsten, och år 1791 är han åter hemma på sitt torp.

Nu förflöt en del år under relativt fredliga förhållanden och efter 1792 finner vi Runnsten på ett nytt soldottorp i Belse. Han skötte sina dagliga sysslor men var alltid beredd att ånyo gå i fält, om så skulle påkallas. Och det blev 1808. Det s. k. finska kriget hade utbrutit, och vi minns från historien hur det fördes från svensk sida. Den finska hären måste ju på grund av en oduglig fältmaskalk och ett lika odugligt enväldigt majestät på Svea rikets tron ideligen tåga undan en underlägsen fiende. Finlands försvarare hade gjort upprepade framställningar om svensk undsättning, men det ingick icke i den fjärde Gustafs planer. Först i september månad beslöt kungen att undsätta den vikande finska hären på andra sidan Bottenhavet. Till Gävle hade samlats trupper, som skulle överskeppas till Finland. Där bland fanns också en avdelning av Helsinges regemente och bland dessa ett trettioital från Hanebo.

Det har berättats, att soldaterna samlades på vissa bestämda platser för att gemensamt tåga till övningsplatsen i Mohed. Sålunda samlades vid "Tängs backen" i Lilltjära bl. a. soldaterna Svart och Löf från Gusbo, Kling från Vallsänge, Täng, Lang, Mört och Klang från Lilltjära. Dessa gingo till kyrkan, där de skulle sammanträffa med kamraterna från andra delar av socknen. Dit kom Rust och Runnsten från Belse, Flink från Hallen,

Dockor i Hanebodräkt, tillverkade av Alice Forsberg.

Foto: A. Forsberg (Prisbelönt i fototävlan)

Säv från Acktjärä, Käck från Sörfly för att nämna några. Om Flink från Hallen berättas, att han vid uppbrottet vid kyrkan gick upp i klockstapeln och skrapade av en kyrkklocka litet ärg, som han jämte litet jord från en grav stoppade i en skinnpåse, vilken han i en läderrem bar om halsen närmast bröstet. Detta skulle enligt vad han trodde skydda honom under kommande dagars faror.

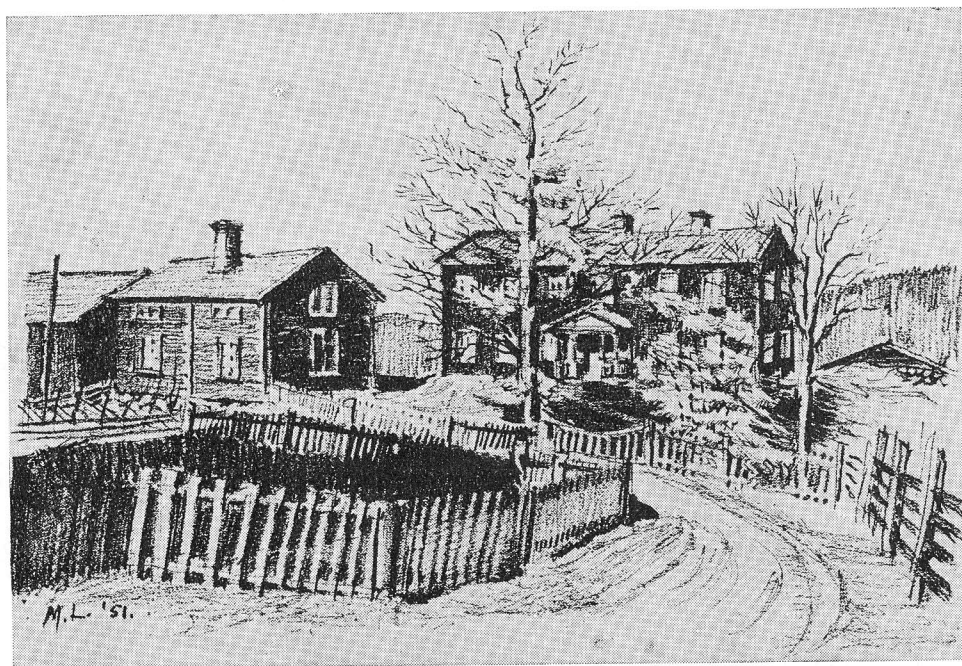
Från Mohed marscherade de till Gävle, varifrån de skulle överföras till Finland. Transportflottan råkade emellertid ut för svåra höststormar och endast en liten del av den kom över till Finland. Bland dem, som kunde landstiga på finska kusten, var soldater från Hanebo. Men undsättningen kom för sent. Den ryska hären hade fått stora förstärkningar och finska hären måste vika även om det gjordes tappra motanfall. Så kom den avgörande drabbningen vid Oravais, där den finska hären måste vika men icke under flykt utan i god ordning. Det är vid detta slag som vi återfinner Runnsten.

Den från J. L. Runebergs diktsamling Fänrik Ståls sägner bekanta femtonåriga underlöjtnanten Vilhelm von Schwerin hade fått order att med en mindre trupp och två kanoner hejda den påträngande fienden. I hans lilla avdelning ingick soldater från Upplands och Helsingeregementen, och bland hälsingarna befinner sig vår Runnsten. Enligt order skulle Schwerin hålla stånd och slåss till sista man. Under mer än fem timmar hejdades ryssarna, men slutligen hade de flesta soldaterna stupat och Schwerin sjönk av trötthet och blessyrer ned bred-

vid en kanon. Detta fick Runnsten se och han hade så mycket krafter kvar, att han kunde släpa sin unge befälhavare in i ett buskage, allt under det att ryska kosacker stormade fram över dem. När stormen var över, sökte de upp den finska hären, som fortfarande i flera drabbningar sökte hejda fiendens framryckning. Det har berättats att när Runnsten smög sig genom en skogs-dunge för att finna några av sina kamrater, påträffade han den förut nämnde soldaten Flink från Hallen. Denne satt då lutad mot ett träd och hade ena benet bortskjutet. Runnsten kunde ej göra något av blodförlust halvdöda kamrat men ville säkerligen fullgöra hans begäran, då han bad honom hälsa hem.

Efter Oravais slöts stillestånd mellan de stridande den 19 november. Därvid bestämdes, att finska armén skulle utrymma Finland. Återtåget fortsatte mot norr, och i december marscherade de sista finsk-svenska brigaderna över gränsen mellan Finland och Sverige. Finland var i ryssarnas våld. En del av den av svält och fältsjukan härjade hären stannade i Torneå, men de övriga drogo sig fram till Umeå. Därifrån sökte sig de överlevande till sina hemorter och sina soldattorp. Hur många av soldaterna från Hanebo som återvände är ej utforskat, men med säkerhet vet man, att åtminstone Tång från Lilltjärä och Runnsten från Belse återsåg sin hembygd. Och efter alla sina upplevelser vila de nu under torvan någonstans på kyrkogården vid den gamla sockenkyrkan.

(Ur författarens efterlämnade anteckningar)

Hembygdsgården, Hårga

Teckning av Märta Lindblom-Persson

Hanebokrönika

27/11 1965

Hanebo hemvärnsområde firade 25-årsjubileum. Guldmärken utdelades till flera personer. Två från lottakåren dekorerades, nämligen Elin Hedman, Lilltjära och Signe Rehn, Kilafors. De belönade hv-männen var: Anton Fridh, Sibo, Edvin Eriksson, Västerberg, Inge Englund, Hallen, Botvid Norlander, Byn, Albin Johansson, Svedja S, Ragnar Holm, Kilafors, Olof Hansson, Landafors.

7/12.

Av läkarens halvårsrapport över smittosamma sjukdomar 16-30 nov. framgår, att det förekommit 41 fall av mässling i Kilafors.

8/12.

Hanebo kommun hade i slutlig skatt 7.159.356; - kr. I kvarstående skatt 970.486; - och i överskjutande skatt 618.533; - kr.

31/12.

Folkmängden i Hanebo församling -43.

Folkmängden vid årets början 3.468 personer, varav 1.766 män och 1.702 kvinnor. Under året födda 32 män 24 kvinnor. Under året inflyttade 53 män 68 kvinnor. Under året avlidna 22 män 17 kvinnor. Under året utflyttade 81 män 100 kvinnor. Folkmängden vid årets slut 3.425 personer, varav 1.748 män och 1.677 kvinnor. Under året har ingåtts 16 äktenskap. Äldst i församlingen är Ingrid Persson, 95 år.

Segersta församling -24.

Folkmängden vid årets början 921 personer, varav 473 män och 448 kvinnor. Under året födda 3 män 4 kvinnor. Under året inflyttade 9 män 14 kvinnor. Under året avlidna 7 män 4 kvinnor. Under året utflyttade 20 män 23 kvinnor. Folkmängden vid årets slut 897 personer, varav 458 män och 439 kvinnor. Under året har ingåtts 4 äktenskap. Äldst i församlingen är Johan Segerkvist, 92 år.

31/12.

Väderleken år 1965.

Mån.	Bar.	Temp.	Nederbörd dag	mm	Snö- djup
Jan.	747	- 3,8	13	54	50
Febr.	752	- 4,0	5	49	48
Mars	751	- 2,3	5	9	30
April	751	+ 5,2	11	53	10
Maj	752	+ 9,5	4	13	
Juni	750	+15,4	9	38	
Juli	746	+16,2	10	117	
Aug.	750	+14,6	6	20	
Sept.	749	+12,3	10	127	
Okt.	752	+ 6,2	1	5	

Nov.	750	- 5,3	9	58	20
Dec.	741	-10,9	11	84	65
Med.	749	+ 4,4	7,8	52,2	

Tot. 94 627

1964.

Med. 753 + 5,9 6,8 48,8

Tot. 81 400

31/1 1966.

Januari har varit en ovanligt kall månad. Man har hittat ihjälfrusna fåglar, och inom länet dog 70 rådjur på 7 dagar på grund av kyla och mycken snö.

6/2.

Kilaforsloppet på skidor, som inte gått på många år, gjorde fin come back. Trots otjänlig väderlek var det många deltagare. Vid starten -15 gr och snål blåst. Att loppet tas upp som tradition igen är ganska säkert. Segrare: Seniorer, 20 km: 1. Einar Persson, Storvik 1.05,7. Äldre juniorer, 10 km: 1. Allan Eriksson, Jädraås. Yngre juniorer, 7 km: 1. Kurt Elfsberg, Ockelbo 23.35. Damer, 7 km: Solveig Svahn, Sundsvall 27.10. Pojkar, 5 km: 1. Sven-Ake Johansson, Vallsta 16.16.

9/2.

Första etappen av Hanebo kommuns vatten- och avloppsanläggning avsynades, en etapp som omfattar drygt 7.000 meter huvudledning från vattentäkten i Västansjö samt ett vattenverk i Löten. Vattenverket är byggt för en kapacitet av 15 lit./sek. och skall fullt utbyggt omfatta drygt 1 mil huvudledning och klara vattenbehovet för 3.000 personer. Den nu färdigställda första etappen har dragit en kostnad av nära 1,4 milj. kr. varav vattenverket 320.000 kr.

Från vattentäkten i Västansjö går dubbla ledningar genom Bofarasjön till vattenverket i Löten. Ledningarna är tillverkade på platsen och i hela rörlängder utan skarvar över sjön.

Det nyuppförda vattenverket är helaautomatiskt, försett med telealarmanordning och reservkraftverk att tillgripa i händelse av strömavbrott.

Nästa utbyggnadsetapp, som redan är planerad omfattar bl. a. avloppspumpstation och biologiska dammar intill Kilån samt viss utbyggnad av huvud- och serviceledningar. Senare skall ytterligare en högreservoar tillbyggas för Sibo och Lilltjära. I programmet ingår att lösa vatten- och avloppsfrågan för Hallen, Kilafors samhälle, Sibo och Lilltjära och den bebyggelse som finns inom detta område.

12/2.

Länsbostadsnämnden har gjort en sammanfattning av påbörjat och planerat bostadsbyggande inom länet, som också visar kommunernas bostadsplanerande. Hanebo planerar 52 lägenheter 1966 och 12 lägenheter 1967.

18/2.

Kommunalfullmäktige beslöt att verkställa beslutat byggande av etapp 2 av vatten- och avloppsanläggningen Västansjö-Hallen-Kilafors. Kostnaden har beräknats till 580.000 kr. Etappen omfattar ca 1000 m grenledningar och ca 1200 m servisledningar. Besluts att förvärva fastigheten Vallsänge 2:10 för 25.000 kr och kyrkbyn 11:17 för 3.000 kr. Till elljusspår anslogs 5.000 kr och Bollnäs Golfklubb fick ett 15-årigt räntefritt lån på 75.000 kr. Besluts att fastställa de kommunala bostadstilläggen till 75 % av bostadskostnaden, dock högst 1.500 kr och ett minimibelopp av 600 kr att tillämpas fr. o. m. den 1/7 1966.

28/2.

Februari har liksom januari varit ovanligt kall och har ett medeltal av -14,4 gr mot -4,0 gr år 1965. Den 8 febr. var det -39 gr i Hallen och -37 gr i Norrbyn.

6/3.

Klubbmästerskap på skidor kördes i Kilafors.

Seniorer: 1. Birger Ekström 39.09, 2. Egon Pettersson 42.42, 3. Kent Larsson 43.04. Utom tävlan på fjärde plats kom Allan Pettersson, Gävle OK 43.20.

Yngre juniorer: 1. G. Eriksson 19.16, 2. Bengt Östervall 22.09, 3. Bengt Krih 22.15.

28/3.

Vid kommunalfullmäktige förelades en 5-årsplan, som slutade på 12.065.000 i beräknade investeringar. I statsbidrag beräknades 565.000 och övriga bidrag 900.000.

17/4.

Konsum, Kilafors beslöt vid föreningsstämma om konfirmering av tidigare beslut om fusion med Konsum, Alfa, Gävle. Med detta beslut blev fusionen fastställd. Alfa kommer troligen att från 31/5 handha administrationen av Kilafors Konsum.

18/4.

Ett lodjur vandrade natten mellan söndag och måndag runt i Kilafors samhälle. Spåren har kunnat följas ganska långt.

Av spåren att döma har det varit ett stort lodjur och det verkar ha tagit sig god tid och snokat vid uthus och bodar inne i själva samhället.

27/4.

Inom Hanebo-Segersta finns det 235 hästar enligt hästförsäkringsföreningen.

2/5.

Arbetsmarknadsstyrelsen har beviljat Hanebo kommun statsbidrag med 30.000 kr till kostnaderna för att upprätta principförslag för vatten- och avloppsanläggning för Kilafors, Sibo, Svedja och Lilltjära.

Byggnadskostnaderna är beräknade till 2.200.000 kr och projekteringskostnaden till 60.000 kr.

30/5.

Ärkebiskop Gunnar Hultgren installerade kyrkoherde L. O. Almgren och samtidigt avtackade han prosten Ernst Pontén för många års prästerlig gärning i bygden. Av de 40 år som han tjänstgjort har han varit kyrkoherde i 37 år.

Samma dag invigdes också det nya församlingshemmet och församlingsborna i Hanebo och Segersta hade mött upp talrikt. Sång utfördes av Hanebo och Segersta förenade kyrkokörer och musik i församlingshemmet av Mauritz Callmyr med son.

Kyrkan var mer än fullsatt och ärkebiskopen assisterades av kontraktprost E. Höglund, Söderala, prosten E. Pontén, Hanebo, kyrkoherdarna Y. Magnusson, Söderhamn, T. Sverkert, Rengsjö, B. Wixner, Skog och K. Sundman, Norrala, domkyrkoadjunkten H. Sjöström, Uppsala, komminister L. Lindqvist, Segersta, samt kyrkvårdarna C. Andersson, Segersta, A. Andersson och H. Olsson, Hanebo. Kyrkoherdefullmakten upplästes av redaktionssekreterare A. M. Almgren. Predikan utfördes av kyrkoherde Almgren.

I anslutning till kyrkohögtidligheten överlämnades ett förtjänstmärke till folkskollärare Helny Johansson för 25 års arbete som söndagsskollärare.

30/6.

Kommunalfullmäktige beslöt vid sammanträde att anslå 8.300 kr till "Hallenbron med tillfartsvägar", att teckna borgen för stiftelsen Hanebohem för uppförande av bostadshus för en beräknad kostnad av 2.065.000 kr. att ansöka om lån för byggnad av 24 temporära pensionärsbostäder för en beräknad kostnad av 942.000 kr och vägar och ledningar för 200.000 kr, samt att lämna kommittén för Norrlandsport fullmakt att inom ramen av 700.000 kr uppföra linbana. Möjligheter till statsbidrag skall utnyttjas.

9/7.

Kilafors folkets hus kommer att läggas ner. Vid ett sammanträde blev detta beslutat. Rörelsen går inte ihop och skulden på fastigheten är något över 8.000 kr.

10/8.

Haneboskyttarna gjorde en fin prestation 1965 med 478 poäng i Göteborgspokalen och belade då 6:e plats i hela landet. I år var

de även på god väg men otur i lagsammansättningen gjorde några poäng mindre, men 465 är bra. Nisse Johansson som under sommaren gjort många fina skjutningar var även nu bäst med 97 poäng.

21/8.

Hembygdsdag vid Hembygdsgården i Hårga. Högmässa i kyrkan med predikan av komminister Erik Wedin, sång av kyrkokören och musik av Bollnäs spelmanslag, sång av Hanebo-sextetten, folkdans av Hanebo-Segersta folkdanslag, historier av Johan Thyr, servering av ostkaka. Välbesökt. Många i hembygdsdräkter.

11/9.

Det var premiär för De gamlas dag i nya församlingshemmet. Man samlades först till högmässa där prosten Ernst Pontén predikade och kyrkoherde L. O. Almgren biträdde vid altaret. Kyrkokören sjöng under ledning av organist Kerstin Hanérus. I församlingshemmet bänkade sig drygt 200 personer, vilka hälsades välkomna av kyrkoherden. Under middagen spelade Kerstin Hanérus och Kilafors sångarbröder sjöng under ledning av Berndt Hanérus. Prosten Pontén berättade om tillkomsten av det nya församlingshemmet, som är rymligt nog att ta emot så många gäster, som det blir på De gamlas egen dag.

18/9.

Vid kommunalfullmäktige- och landstingsmannavalet erhöll de olika partierna följande antal röster:

	Hanebo	Segersta	S:ma
Högern	88	29	117
Centern	587	175	762
Folkp.	184	51	235
Soc. dem.	903	259	1.162
Kom.	192	84	276
KDS	7	0	7
	1.961	598	2.559

Häri är ej inräknat poströster.

Procentuellt har rösterna fördelats på följande sätt under de senaste 30 åren:

	H	C	F	S	K	SI
1936	3,0	20,8	9,1	50,8	14,8	1,5
1938	3,4	18,2	9,1	57,5	11,1	0,1
1940	2,6	17,2	8,4	54,1	7,6	0,1
1942	3,1	18,2	8,5	61,6	8,6	
1944	2,5	20,0	7,7	55,6	14,2	
1946	1,7	21,7	10,0	49,2	17,2	
1948	1,8	21,3	12,1	52,5	12,1	
1950	2,0	19,8	11,2	55,8	11,2	
1952	2,6	18,4	12,8	56,0	10,2	
1954	2,7	18,0	12,1	57,8	9,9	
1956	4,6	15,5	13,6	56,6	9,7	
1958	4,0	22,0	11,6	53,7	8,7	
1958	4,0	21,9	9,6	56,1	8,4	
1960	3,6	23,2	9,9	53,8	9,5	
1962	2,8	23,8	11,6	54,9	7,4	KDS
1964	3,0	26,2	10,1	50,7	9,9	
1966	4,4	30,0	9,4	46,0	9,8	0,4

Dessa procenttal gäller för Hanebo socken.

20/9.

Vattendomstolen har godkänt en på fastigheten Bofara 2:8 i Hanebo socken anlagd grundvattentäkt och har gett kommunen tillstånd att ta ut 700 kbm vatten per dygn i medeltal per kalenderår samt högst 1.400 kbm under maximidyn.

Kommunen har förpliktigats att genom vattenkörning tillhandahålla vatten åt ett antal ägare till vattentäkter.

18/10.

Mjölpropagandans traditionella plakett- och diplomutdelning för god hantering av mjölk ägde rum i Bollnäs, varvid följande från vår ort erhöll sådana:

BOLLNÄS.

Bronsplakett: Hanna och Per Andersson, Gäversta, Selma och Helge Englén, Innantjära, Anna och Per Larsson, Kvarnböle, Ingrid och Erik Olsson, Hallen.

Äldsta smegården vid Kilafors bruk.

Foto: V. Johnson

Diplom III: Signe och Johan Forsberg, Tönsen, Hanns Jonsson, Västansjö, Maja Jonsson, Bäckänge, Göta Lindström, Djupa, Anna och Helmer Persson, Kyrkbyn.

Diplom II: Edith och Evald Eriksson, Västansjö, Märta och Henry Olsson, Löten, Linnéa och Erik Söderstör, Västansjö.

Diplom I: Olof Hansson, Knisselbo, Gustav Johansson, Djupa, Albert och Anna Kraft, Sörfly, Karin och Ivar Wall, Hallen, Sally Wall (Hans Olsson), Sörfly.

SÖDERHAMN.

Bronsplakett: Ingrid och Emil Skoglund, Gusbo, Marta och Johan Säll, Gusbo.

Diplom III: Hanna och Bertil Larsson, Vallsänge, Lilian och Axel Svensson, Håkanbo.

18/10.

Kommunalfullmäktigevallet inom Hanebo kommun medförde mandatförändringar för samtliga partier i jämförelse med 1962 års val. Mandatfördelningen blev följande: högern 2, centerpartiet 10, folkpartiet 3, socialdemokraterna 16 och kommunisterna 4.

Sammanlagt hade avgivits 2.640 röster varav 22 ogillades. 50 personer hade post-röstat. Högerpartiet fick 120 röster (därav 8 poströster), centerpartiet 780 (12), folkpartiet 263 (12), socialdemokraterna 1.178 (12), kommunisterna 277 (2). *Valda blev Högerpartiet* Lennart Larsson, Kilafors, Hans Arvid Norlander, Landafors. *Centerpartiet*: Harald Olsson, Granbo, Gustav Andersson, Landa, Pelle Engman, Lilltjär, Algot Olsson, Kilafors, Anna Olsson, Lotan, Evert Håkansson, Kilafors, Magnus Svedberg, Byn, Olle Frank, Västerberg, Rickard Persson, Böle och Elvy Andersson, Hälla. *Folkpartiet*: G. A. Vengelin, Sibö, Greta Bengtsson, Lillanda och Emil Skoglund, Gusbo. *Socialdemokraterna*: Einar Asp, Kilafors, Lars Larsson, Berge, Hjalmar Persson, Knisselbo, Naimi Persson, Svedja, Erland Näslund, Tönsen, Tycko Karlsson, Svedja, Vilhelm Skoglund, Gusbo, Göte Olsson, Västansjö, Gunnar Eriksson, Lillanda, Johan Skoglund, Hallen, Alvar Nyström, Norrfly, Erik Akerman, Kilafors, Ester Runvald, Västansjö, Holger Garnäs, Lillanda, Sven Spinord, Svedja, Anna Johansson, Knisselbo. *Kommunisterna*: Per Eriksson, Landafors, Erik Stolt, Kilafors, Gerda Persson, Landafors och Folke Danielsson, Granbo.

29/10.

Vid sammanräkningen för kyrkofullmäktigevallet i Hanebo var antalet röstande 86 och följande 15 personer valdes till kyrkofullmäktige: Lars Olov Almgren, Kyrkbyn, Gustav Sundström, Kilafors,

Gustaf Hedberg, Innantjär, Britta Nilsson, Granbo, Per Norberg, Lotan, Einar Svensson, Kilafors, Hjalmar Andersson, Västansjö, Anders Stolt, Vallsänge, Johan Skoglund, Hallen, Elna Lothström, Hammaren, Inger Akerblom, Kilafors, Lars Larsson, Berge, Kerstin Bergman, Kilafors, Emil Skoglund, Gusbo och Göte Olsson, Västansjö.

29/10.

Inför en välbesatt kyrka gav Kilafors sångarbröder på lördagskvällen en konsert. Kören leddes av Eric Jonsson resp. Bernt Hanérus och som solist medverkade Eric Jonsson. Vidare utförde violinisten Mauritz Callmyr några musikstycken ackompanjerad på piano av fru Kerstin Hanérus.

Det var ett omväxlande och anslående program som kören presenterade, en del gamla och välkända manskörssånger, några av yngre datum, allt framfört med stor precision.

31/10.

Kommunalfullmäktige beslöt bl. a. att köpa Folkets hus (Kyrkbyn 5:21) för 8.000 kr, att anslå 1.000 kr till badplats vid Bofarasjön i Västansjö, att fastställa utdebiteringen till borgerliga kommunen med 11:76 per skattekrona och fastställa nytt avtal för skorstensfejaren.

31/10.

Hanebo-Segersta församlingsdelegerade beslöt att fastställa staten på 329.000 kr med en oförändrad utdebitering av 40 öre.

31/10.

Kyrkofullmäktige har beslutat att installera högtalare i nya församlinghemmet för 2.000 kr, att dra in lyssnarapparater för lomhörda i kyrkan för 4.000 kr. Staten för Hanebo församling slutar på 230.000 kr med en oförändrad utdebitering av 60 öre per skattekrona.

Turistminnes- och fototävlan

Hanebo kommun beslöt 1965 att anordna en pristävlan för att få fram bra turistminnen och fotografier från Hanebo. Med anledning härav tillsattes en kommitté på tre personer, som utarbetade förslag och tävlingarna anordnades.

Tävlingsbidragen till turistminnestävlingen skulle omfatta arbeten i trä, textil och smide. De skulle på något sätt vara typiska

för Hanebo och kunna tillverkas för försäljning. Vid tävlingstidens utgång den 1 maj 1966 hade ett tjugotal personer inlämnat ungefär 50 föremål. Juryn, museiintendent Karl Cajmats, Hudiksvall, hemslöjdskonsulent Märta Brodén, Gävle och textilkonstnär Märta Lindblom-Persson, Smedjebacken, beslöt till slut efter en sakkunnig granskning att priserna skulle utdelas till följande:

Första pris att delas lika mellan fru Anna-Lisa Olsson, Granbo och konstnär Per Englund, Granbo, för en vävd duk, om vilken sades, att den är en konstnärlig nyskapelse, byggd på den kända sägnen om Hårgadansen. Den föreställer de dansande paren på Hårgaberget med spelmannen i ringens mitt. Duken finns avbildad på omslaget.

Andra pris tilldelades Lars Larsson, Bofara, för en tupp i trä. Hanebo har i sitt gamla sockensigill en tupp, och det ansågs att denna tupp symboliserade socknen.

Tredje pris fick Gertrud Jönsson, Bofara, för en löpare, vävd efter en gammal bolstervarsrandning från Hanebo. Den ansågs lämplig som metervara.

Hedersomnämningen fick följande: Lars Larsson, Bofara, för flera bra utförda träarbeten, Alice Forsberg, Norrbyn, för dockor i hanebodräkt, Ingvar Hallin, Landafors, för laggkärl, Gertrud Jönsson, Bofara, för en duk, Anna Olsson, Lotan för en löpare och Johan Hedberg, Hallen, för en trägryta. Omnämningen fick Johan Hedberg, Hallen och Edwin Morin, Lotan, båda för näverarbeten.

Fototävlan, som utgick den 1 oktober 1966, hade lockat tio deltagare med tillsammans 67 fotografier i svart-vitt och färg. Jury var här fotograf Hilding Mickelson, Rengsjö, konstnär Per Englund, Granbo och textilkonstnär Märta Lindblom-Persson, Smedjebacken.

Här utdelades fem priser utan inbördes ordning. Två pris gick till Stellan Wengelin, Kilafors, och om hans bilder sades att de hade en säker komposition och bra känsla för färg, till Evert Carlsson, Eskilstuna, vars dokumentbilder var av stort värde och god kvalitet, till Ernst Sundström, Holmsveden, för bra turist- och kulturbilder och ett pris delades av Alice Forsberg, Norrbyn och Anna-Lisa Olsson, Granbo för goda bilder av hanebodräkten, dockor och folkdanslag.

Bland de prisbelönta bilderna är det meningen att uttaga en del för tryckning av vykort i såväl färg som svart-vitt, och att då dessa är slutsålda utgivna nya serier. Man har tänkt sig att Hembygdsföreningen skulle stå som förläggare och på det sätt söka få fram goda vykort från Hanebo.

Hanebo: Jul

Argång 19

Redaktör: Victor Johnson

Postlåda 1365, Kilafors

Omslagsbild: Duk komponerad av Per Englund och vävd av Anna-Lisa Olsson, båda Granbo. Foto: H. Mickelsson.

Pris: Kr. 3:25